

JÁNK KÁROLY

ÁLOMIDŐ

Válogatott versek

BOOKART KIADÓ
Csíkszereda, 2016

A kötet megjelenését a Communitas Alapítvány

és az Identitas Alapítvány támogatták

Szerkesztette Vida Gábor

A borító Részegh Botond grafikájának felhasználásával készült

ISBN 978-606-8351-81-0

© Jánk Károly, 2016

© Bookart Kiadó, 2016

Álom a nyomokban

1994

*Majd rés támad az éj-gubók falán,
s jönnek bozótban bujdosott szavak,
előntenek, akár az óceán,
és kényszerítnek: nyelvedre harapj,*

*mert képtelen kimondani szó, amit
mögöttes, rejtett jelentés sugall,
mely értelemben mint repesz hasít,
és önmagába vissza is zuhan.*

*És rájössz majd, hogy minden vers csalás,
mert megidézni nem tud szótlanul,
a kicsikart időtlen utalás
a sorok közti néma térbe hull.*

*S az ismeretlen földrész hajlatán
magába zárul minden szó – talány.*

Vegyünk egy tetszőleges, nemrég elhagyott szobát. A szobában megrekedt cigarettafüst, az egyhelyben izzani látszó szemcsés, ezüstös sávok. A szőnyeg bolyhai közt viszont semmi sincs jelen. A látvány szétpergő harangjai, a csörrenő üvegcserepek nem jutnak el odáig. Egy karosszék bizalomgerjesztő szomorúsága, elhagyatottsága. Majd a kéz következik, amint átsuhan a fal mentén elhajló bútorok felületén. Nem hagyhat rajtuk nyomot, sem csillogást. Kívül a kajla hold az ablak érintésétől behegedt utcacsonkkal. Képkeretbe helyeződik az arc is, a tetszés szerint előtérbe állítható horgas orral. A szem nehezéke a pillanat törtésze alatt honos, megkapaszkodik mindabban, amit lát. Végül a száj nehezen elemezhető körvonalai, amelyek mintha elnyelnék a szemközti tükörbe ütköző éles villanásokat – a körbelendülő zseblámpa fényét. A kép kétségtelenül megörökítésre érdemes, de csak egyvalaki van jelen: a betörő. És ő most munkához lát.

Először a várótermek zsivajába szótt arcot,
majd a ventilátorok szabdalta érintéseket.
A túlról nagy súlyzókkal bélelt,
vállra gyúrt, kiszikkadt szövetet.

A szemgolyó uszadékát az égen,
könnyű körvonalait – vízjelek.
A ráncok mögé vont homlokot,
az olcsó rakodószinteket.

Egy vonással elintézhető minden –
a súlytalansággal gyakorolt képzelet.
És végül rajzold be a zúgó fák közt
a törzsről leváló két kezéd.

Szememmel látnék, lábammal
járnék, ha volna. Szirmokba
tekerten nincsen vázam. Szél
jön. Összehajlok a fákkal.

Emlékszem, a kéz varázsa.
Ahogy egy-egy lendülő ecsetvonása
vonzott volna vissza a mába.
Kápráztam. Mint a szem csodája.

Most egy bogár szárnya a tér.
Alatta megkövült sosemvolt
emberi tájam. Még vagyok.
A puszta elvonatkoztatásban.

Dugába dőlt szavak siralomháza
bújtatva betűk címerébe.
Áttört fény-relief az éjszakában.
Esőben ázó portölcsérek.

az empire state building egy
tavaszi nyitva felejtett ablakán
hány ezer életem kering figyel
hány ezer elvesztegetett vak virág

Ravaszra görbülő tömpe ujjak –
így fedí el előlem a valót.
Szándékok forgópisztolya. Vaktöltények.
Egyikkel egyszer eltalál valahol.

Az elhalasztott vallomások éjszakáján
egy szőnyegként felgöngyölített mosoly
amint kérdőjellé görbül,
és többé nem válaszol.

A játékkoszorúkat helyükre rakom.
A feledés vize. Kezeim mosom.
Angyalok arca a töredezett égen.
Életük nincs több. A halálukat élem.

Egy téli fénykép az asztalon.
Egy hároméves gyerek.
Egy háromdimenziós világban.
Úgy tűnik, valakit keres.

Valakit keres a jövőben.
Valaki keresi őt a múltban.
Talán mindkettő én vagyok.
Talán útjaink találkoznak,
s a fénykép furcsa telébe jutva
az idő eljátszik velünk,
a csupasz ágak közt majd látni
lombtalan, lepusztult terünk,
amikor ő már rég halott.

S már nincs erőm feltartóztatni
az orozva hulló pelyheket.
A láncon vontatott csúszós éjben
így, utólagosan – temetkezek.

Temetkezek és nézem mindig –
egy fénykép hever az asztalon,
egy háromdimenziós téiben
havazó léptek közt valahol.

A szirtekre festett alkony
zátonya mögött a nap kimúlt,
álmos köpenyét leterítve
az éj a tájtalán avarra hullt.

Az emberi helyek messze vannak,
már öntörvényű lett a látás,
az ösvénybe taposott gondolatokkal
mind mélyebbre húzlak a föld falán át.

Századok csuszamlós átjáróin
néha rezzenve meg-megállunk,
az idő összekulcsolt kezünkre téved –
bilincsként hordjuk barbár foltját.

Bőrünk alatt sós emlékek íze,
még moccanatlan a sötét,
de távoli arcok törmelékét
már pórusainkhoz csapja a szél.

Egyszer emberek közé viszlek. Fények gyúl-
nak majd, és szőnyegként eléd gurul a távol.
Akkor menj s felejts el mindent,
ami súlyos, süllyedő éjszakánk volt.

Az alsóváros langyos fényei
elfüggönyzik a rácsos testű fákat.
A járókelők utolsó léptei
vagy háromszáz éve már, hogy erre jártak...

A mutatók a mélybe tartanak,
a folyó hosszú teste mint a kámfor,
az idő benőtte házfalak alatt
eltömődnek az utolsó árkok.

Ide már biztos, hogy senki sem követ.
A vízbe mártott minden gondolattal
az alsóváros alvó homlokán
átsistereg és kialszik a nappal.

Mikor besötétedik, a fal felé fordulnak, és csak rikán üzennek fel az alvilágból. Bár ez a kapcsolatuk bizonytalan. Ösztönösen összeolvad bennük a rend fogalma valami félelemmel. Tér és idő viszonylatában ha felszikkasztatnánk őket, ellobbannának, mielőtt bárki megmelegedhetne a közelükben. Emiatt esténként rendszerint vattával tömjük be a fülünk, hogy ritkábban ismerjük fel begömbült tereiket.

Valaki meztelen talppal járt közöttük. Most, hogy megtért, szavai úgy hullnak elénk, mint száraz, egymáshoz koccanó jégdarabok egy üres pohárból, amin senki sem hagyta ott az ujjlenyomatát.

1. Mennyi mítosz, mennyi jelkép bomlik ki a halál súlyosan omló rítusaiból. Alkonyok jönnek így, fák lombjai az éji árnyakat magukhoz vonják, és vér keveredik a vak mezők felett keringő szagmintákkal, melyeknek sosem volt közük a virágokhoz.

2. A harcosok furcsa szomorúsággal tekintettek a messzi vándor ráncos, tűz fölé görnyedő arcába, amikor az az időről beszélt nekik, mely feneketlen és végeérhetetlen, mint az istenek oltárai előtt lobogó gyász. És a lángok közt látták eljövendő önmaguk, amint kifeszített karral az ég felé zuhannak.

3. Egyetlen időpillanatnyi vászonra vetített árnykép: milyen tiszta és megmásíthatatlan a rettenet! A szemben tükröződő gazdátlan mozdulat, amint kétségbeesetten próbál közelíteni valami felé, megragadni valamit, ami rajta kívül sohasem létezett.

4. A jósok, egyedül ők, kik a sokezer-nyi végső pillanattal szembenéznek. A számukra folyton egy helyben gyűrűző jelen mélyén ott lüktet a szem, mely a pusztulás nem múló jeleit ontja. És sejtik már, hogy valamely isten önnön világa nélkülözhetetlenségétől megcsömörlőben rendelte mindennek fölé a halált.

5. Semmi sem örök, ami él, de valahol
megmarad minden mozdulat. Épségük
az idő futamában szabad térségek
belső rendjére figyelmeztet. Szem
és fül nélkül is látni, hallani.
Vigyázz, a szavak törékenyek, akár
a csodák, míg fölöttünk körözve
ráhangolják maguk a semmire.

TARTALOM

Álom a nyomokban

Szépség eretneke	8
Rekonstrukció	9
A másik	10
(Dugába dőlt...)	11
(Az empire state building...)	12
Az üldöző	13
Mementó	14
A gyerekkor vége	15
A találkozás	16
Egyszer emberek közé viszlek	17
Alkony az alsóvárosban	18
Az árnyak természetéről	19
Sötét áhítat	20
Az ítélet	22
A látogató	23
(Néha színültig...)	24
A Ház	25
Tárgyak	26
Formák	27
Ólomkatonák	28
Nagyítás	29
Tükrözés	30
Amikor tört emel az alkony	31
Adalék egy nem(?) létformájához	32
Bekötött szemmel	33
A varázsló	34
A lét bőre alatt	35
A megkövült Buddha	36
Finom és erős	37
Az ünnep	38
(Az elemekről is...)	39
Egy moldvai útról	40
A jósnő álma	41

Másvilág

Az őrző és a város	45
Séta egy genezis körül	46
Három nomád	47
Üvegbeváltók	48

Anyám évszakai	49
A temetés	50
A bajnok létrája	51
Egy különnc feljegyzéseiből (1)	52
A provincia	53
Monológ a határon	54
A menhely	55
A kriptá	56
Az áruló	57
A visszavonulás	58
Az ősök	59
Az öreg, akit meglátogattam	60
Nincs út vissza	61
Emlékek háza	62
Recept	63
(A szerelem esendő...)	64
Ami utolszor szólított	65
Ajándékosztás és hódolat	66
Dal, decemberből	68
A szürkeség előtt	70
(Magába issza életem...)	71
A csapda	72
A kirakatrendező	73
A véletlen formatervezése	74
Régi hang kétezerre	76
A határok megnyitása	78

Ellenszél

Start	81
Az új holdudvara	82
A rálátás helye	83
A kamasz	84
Egy különnc feljegyzéseiből (2)	85
A kamaszlány	86
Két négysoros	87
Politika. A dolgok itt	88
A házasság	89
A cserejátékos	90
Egy különnc feljegyzéseiből (3)	91
Álomidő (1)	92
Körív	94
Három torony	95
Csipkerózsa	96

Ellenszél	98
Prológus	99
A bó utcában	100
A szó	101
Maradék idő	102
A térkép	103
Levél helyett	104
Manőver	105
A parti ház	106
Helyreigazítás	107
A válasz	108
A postás	109
Rólunk hallgatott	110
Az utca, amiben jártunk	111
Süllyedő Atlantisz. A királylány álma	112
A kertész	113
Ars	114
Süllyedő Atlantisz. Éjszaka	115
Ballada a limeszen túlról	116
Süllyedő Atlantisz. Pasztell	117
Rúna	118
A tó	119

Vadnyom

Vándorhold	123
Űr	123
Kettős haiku. Kőmalmok zúgnak	123
Sodrás	123
Téli éjszaka	123
Csendélet	123
Holdvándor	124
Bobrowski	124
Hervay	124
Hölderlin	124
Celan	124
Celan-motívum I	124
Celan-motívum II	125
Celan-motívum III	125
Egy Van Gogh-képre	125
Január I	125
Január II	125
Február	125
Április	126

Szeptember	126
December	126
Alvajáró	126
Kisfiú	126
Lányarc	126
Az erdész	127
A sámán	127
Hajléktalan	127
Guberáló	127
Nehézfiú	127
A részeg	127
Nomád	128
Ádám	128
Olld le	128
Vadnyom	128
Nyomunk a fák közt	128
Kísér a télben	129
Utas	129
Évek	129
Káráló napok	129
Enteriőr	129
Kétezer év	130
Tiltott napok	130
Világidő	130
A lombtalanító	130
Jövő	130

Ülni örökre

(Egy gyászkeretből...)	133
Ég	133
Zen	133
Alkony I	133
Alkony II	133
Vadkacsák éve	133
Apa	134
Takuboku nyomán	134
Kinsha-motívum	134
Repülő	134
Ezerkarátos	134
Télen virágzó	134
Teherhajó	135
Aszály	135
Levelibéka	135

Mily súlyt	135
Erdei tó	135
Fekhely	135
Bashó emléke: téli táj	136
Bashó nyoma	136
Zúzmara hull	136
A nappal	136
Karambol	136
Fehér az álma	137
Köszön Karácsony	137
Úlni örökre	137
Májá	137
Jó üzlet	137
A reklám	138
Újgazdag	138
Kislány	138
Nyári út	138
Babák az ablakban	138
A hó alatt	138
Csak egyszer	139
Barakk	139
Tömondatvégek	139
A rácson	139
Idővakondok	139
Homok	139
Fekete lyuk	140
Végtelen tél	140
Épp csak	140
Hunyt szem	140

Öreg árnyék

Az ösvény	143
Vagányok útja, éjszaka	144
A Főtér uralma	146
Ma is	147
A fal	148
Énlakók	149
Egy korszak vége	150
Pokolkő	152
A várban engem	153
Itt most minden	154
Másik élet	155
Dél	156

Gyakorlótér	157
A felnőttek gyerekkoráról	158
Adalék egy függőben maradt interjúhoz	159
Eszme	160
Kirakni rizsből Angliát	161
Már alig látszol	162
Apanap	163
Alkalmi vers	166
Papírlap üres	168
Gyöngyhalász	170
Köd	171
A helyszín	172
Déli tartomány	173
Dalféle, délen	174
Leíró vers	175
Álomidő (2)	176
Metszet	178
Ahol a tajték átszüremlik	181
Kis dal	182
Öreg árnyék	183
Alkonyat	184
Hamupipőke	186
Utolsó járat	187
Homokparton, puszta sávon	188
Az érkező	192

A kiadásért felel a Bookart Kiadó igazgatója
Megjelent 12,5 ív terjedelemben
Minion Pro betűtípussal szedve
100 g-os ofszet papíron
Tipográfia Hajdú Áron
Műszaki vezető Császár Csilla
Készült a csíkszeredai Alutus Rt. nyomdájában
Felelős vezető Hajdú Áron igazgató